

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra biblických věd

Tomáš Vlček

**Adolf Vykopal (1910–1975):
život a dílo**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.

Praha 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 8. května 2019

Tomáš Vlček

Bibliografická citace

Adolf Vykopal (1910–1975) [rukopis] : život a dílo : bakalářská práce / Tomáš Vlček ; vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Bartoň, Th.D.. -- Praha, 2019. -- 41 s.

Anotace

Adolf Vykopal (1910–1975): život a dílo

Tato bakalářská práce je rekonstrukcí životních osudů moravského katolického kněze, doktora teologie a exulanta Adolfa Vykopala. Impulsem pro práci bylo nedávné vydání jednoho jeho spisu v italském jazyce (Morcelliana 2013). Bádání bylo obtížné zvláště kvůli tomu, že většinu života prožil v zahraničí. Žil v Lucembursku, Belgii, Francii, ale hlavně v Itálii. Vykopalovo jméno je i přes jeho publikační činnost především ve 30. a 40. letech české odborné veřejnosti prakticky neznámé. Z toho důvodu o něm neexistuje téměř žádná sekundární literatura a práce je tedy založena na pramenném výzkumu, včetně pramenů z archivů soukromých osob. Hlavním zájmem Vykopalovým byly sociální a hospodářské otázky trápící společnost jeho doby. Snažil se je nazírat křesťanským pohledem a nabízet řešení. Jeho zájmy byly ale širší: od českého biblického překladu přes církevní Otce až po systematickou teologii. Druhá část práce je pak zaměřena na dílo autora s podrobným přehledem všech jeho knih a článků, které se podařilo nalézt, včetně citací z nich. Čtenář by měl tak dostat poměrně ucelený obraz výjimečné osobnosti české i evropské katolické církve 20. století.

Klíčová slova

Adolf Vykopal; česká katolická církev; český katolický exil ve 20. století

Abstract

Adolf Vykopal (1910–1975): His Life and Work

This thesis reconstructs the life of a Moravian Catholic priest, doctor of theology and emigrant Adolf Vykopal. A recent publication of one of his books in Italy (Morcelliana, 2013) gave the impulse that eventually resulted in writing this thesis. The research was particularly difficult for the simple fact that he spent the majority of his life abroad. He lived in Luxembourg, Belgium, France and most importantly in Italy. His name is almost unknown in the Czech academia although he published two books and several articles in the 30s and 40s. That is also the reason why there is almost no secondary literature about him. My work is therefore based on an archive research including personal archive materials. His main interests were the social and economical issues of his age. He tried to see them in the Christian perspective and offer a solution. However, his interests were much wider than that, ranging from Czech biblical translation and Church Fathers to systematic theology. The second part of my thesis focuses on his work and proposes a detailed overview of all the books and articles of his that I have managed to collect. The reader should get a complex perspective concerning this exceptional figure of Czech and European Catholic Church of 20th century.

Keywords

Adolf Vykopal; Czech Catholic Church; Czech Catholic exile in the 20th century

Počet znaků (včetně mezer): 74 104

Poděkování

Děkuji zejména vedoucímu práce doc. PhDr. Josefu Bartoňovi, Th.D. za zadané téma, jeho ochotu, čas a velikou trpělivost. Dále bych chtěl poděkovat všem svým přátelům a dobrým lidem, kteří mi pomáhali radou, překladem či telefonátem do zahraničí. Bez jejich pomoci bych jen stěží získal nejeden dokument či informaci. Jsou to: Pavel Vošalík, Igor Panigada, Cosimo Manicone, Marco Montani, Klára Loewensteinová, Svatopluk Herc, Petra Kolářková, Adam Havlík, Marek Fapšo, Marcela Rýcová, Jan Bleša, Gianfranco Minassone, Luciano Calzamiglia a Marek Jurčík. Děkuji!

Obsah

Úvod.....	7
1. Život.....	8
1.1. Pramenné zdroje	8
1.2. Rodina.....	9
1.3. Studium na gymnáziu v Hranicích.	9
1.4. Studium v Brně a Innsbrucku.....	11
1.5. Řád augustiniánů	11
1.6. Kněžské svěcení	12
1.7. Slavonice.....	13
1.8. Studium v Olomouci.....	14
1.9. Brno-Křenová.....	15
1.10. Veřejné působení na konci 30. let	15
1.11. Studium a pobyt v Itálii	16
1.12. Návrat do Československa	17
1.13. Emigrace	18
1.14. Život v emigraci	19
1.15. Život v Itálii.....	20
1.16. Osobnost otce Vykopala	21
1.17. Kontakty s rodinou	22
1.18. Smrt	23
2. Dílo	25
2.1. Přebytný majetek podle sv. Tomáše a encykliky QA	25
2.2. Hodnota a cena práce.....	32
2.3. Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung	32
2.4. Dvě ztracená díla z italského exilu –.....	33
Tutti siamo eretici a Regno dei cieli.....	33
2.5. Články pro Výhledy	34
2.6. Svědectví sv. Ignáce z Antiochie o Panně Marii (časopis Studie) ...	36
2.7. Evangelium Sv. Matouše z Bible svatováclavské.....	36
Závěr	37
Obrazová příloha	39
Seznam literatury	40
Seznam pramenů.....	41

Úvod

K práci na životopisu Adolfa Vykopala, de facto neznámého moravského katolického kněze, emigranta a autora několika knih, jsem se dostal v podstatě náhodou. Můj školitel mi nedoporučil původní téma spojené s Lužickým seminářem v Praze. Aby mi nabídl něco k zamyšlení, dal mi knihu *Hodnota a cena práce* s tím, že o jejím autorovi Adolfovi Vykopalovi se s obtížemi dalo zjistit byť jen datum narození a úmrtí. Zajímavé však bylo, že jiná jeho kniha vyšla před několika málo lety v Itálii. Proč by Italové vydávali knihu naprosto neznámého Čecha?

Téma se tedy už od začátku jevílo jako velmi zajímavé. Život intelektuálně činného kněze, který po komunistickém převratu působil v několika zemích včetně Lucemburska, Belgie a Itálie, kde i zemřel, otevíral prostor k opravdové badatelské práci.

Atraktivita tématu se nicméně pojila také s nemalým rizikem. Nebylo totiž vůbec jasné, že se mi podaří sehnat dostatek dokumentů, abych mohl alespoň částečně rekonstruovat Vykopalův život. Bylo pravděpodobné, že se objeví nějaká tmavá místa, zvláště co se týká jeho pobytu v zahraničí. Nemalý problém představovala též rozmanitost a vzdálenost míst jeho pobytu.

O životech zvláště významnějších kněží emigrantů toho víme poměrně hodně, zejména pokud se nějakým způsobem podíleli na rozvoji české církve v zahraničí. Příběh Adolfa Vykopala je ale mezi nimi jistou anomálií. Jazykově výborně vybavený kněz se totiž stýkal s mnoha lidmi a nebylo pro něj příliš důležité, zdali mluvili česky nebo ne.

Věřím, že jeho životní osudy budou poněkud jiným příběhem kněze v bouřlivém 20. století a rozšíří povědomí o tom, co vše duchovní v emigraci zažívali.

1. Život

1.1. Pramenné zdroje

Pokud je mi známo, o Adolfu Vykopalovi (1910–1975) vyšel pouze jeden rozsáhlejší článek: „*Regno dei cieli*“ *un inedito di Adolf Vykopal*. Napsal ho v roce 2001 italský profesor Luciano Livio Calzamiglia. Mimo pojednání o jeho díle je zde stručný životopis českého kněze, který ovšem obsahuje nejednu nepřesnost. Přesto je nesmírně přínosný. Tento článek byl víceméně okopírován Giuliem Colombim pro doslov opětovného vydání Vykopalovy knihy *La dottrina del superfluo in san Tommaso* v roce 2013 v Brescii. Pro úplnost doplníme, že druhý, o poznání kratší článek o Adolfu Vykopalovi, napsal Alois Rozehnal. Vyšel v Teologických textech roce 1991 a pojednával především o jeho knize *Hodnota a cena práce*.

V roce 2017 jsem také poprvé navštívil Vykopalovu rodnou vesnici Skalička. Zde jsem se díky pomoci kelčského faráře otce Jana Bleši měl možnost setkat se ženou již zesnulého Vykopalova synovce Františka, paní Marcelou Rýcovou. Mnohahodinový rozhovor byl pro mne další významnou vzpruhou při práci, neboť jsem získal nejen množství informací o Adolfovi, ale též o rodině Vykopalově. Dále jsem poprvé četl dopis psaný jeho rukou a také jsem díky fotografiím poprvé spatřil jeho tvář.

Tyto prameny – krom jeho knih, které jsou ovšem vědeckého rázu – byly základem pro mě i mou práci.

Velké pomoci se mi dostalo i od brněnského biskupa otce Cikrleho, který mi umožnil nahlédnout do Vykopalovy osobní složky v Diecézním archivu Biskupství brněnského, což se běžně dělá až 50 let po smrti, tedy v roce 2025. Důvodem pro zpřístupnění složky, byl kromě ochoty otce biskupa také fakt, že poslední příspěvek do ní přibyl v roce 1945. Zde jsem našel zvláště cenné materiály k období 1930–1945.

Dále bych mohl jmenovat dokumenty spojené s farními úřady ve Slavonicích či Brna-Křenové. Nejen archivní složky, ale též kroniky a matriky. Archiv Hranického gymnázia ze Státního okresního archivu Přerov, kde Vykopal studoval osm let. Složky Univerzity Palackého v Olomouci ze Zemského archivu v Opavě. Drobné noticky z časopisů, články či recenze v zahraničních periodikách apod.

Také cesta do italského Diano Marina, kde je Vykopal pochován, byla úspěšná, a to díky setkání s místním farářem otcem Minassonem, který si Vykopala pamatoval jako svého učitele, a navázání kontaktu s autorem zmíněného článku profesorem Calzamigliou.

Během mého studia mi byla starostkou Skaličky paní Petrou Kočnarovou, která se doslechla o mé práci, nabídnuta spolupráce na připravované knize o obci a já byl vyzván k napsání příspěvku o významném rodákovi. Kniha s mým textem vyšla k 690. výročí obce v červnu 2018.

1.2. Rodina

Adolf Vykopal se narodil 24. září 1910 ve Skaličce. Ve stejném domě s číslem popisným 73 se ostatně narodil i jeho otec, taktéž Adolf (1877–1967), který byl místním zemědělcem. Vlastnil přibližně pět hektarů půdy a zmíněný domek.¹ Za ženu si vzal dívku ze sousední vesnice Ústí Otílii Hradilovou (1881–1952).²

Skalička je vesnice, která se nachází asi 45 kilometrů východně od Olomouce. Od 14. století, asi sto let po první písemné zmínce, až dodnes spadá pod farnost Kelč. Posledním majitelem panství bylo Olomoucké biskupství. Nachází se tu zámek, dvě kaple, zvonička, historický větrný mlýn a žije zde na 600 obyvatel. V době Vykopalova narození v roce 1910 to nebylo o mnoho jiné. V 72 domech zde žilo 456 obyvatel.³

„Dolfek“, jak se mu doma říkalo, měl staršího bratra Václava (1907–1984) a mladší sestru Marii (1913–1998), jejíž dvojče Boženka zemřela v útlém věku na záškrť. Celá rodina žila velmi zbožně. Nejenže se jedno z dětí později stalo knězem, všichni byli bířmováni a po celý život chodili pravidelně do kostela.⁴

Adolf Vykopal navštěvoval nejprve dvojtřídní obecnou školu ve Skaličce. Jelikož se velice dobře učil, bylo rozhodnuto, že půjde na gymnázium do Hranic.⁵

1.3. Studium na gymnáziu v Hranicích.

Městské reálné gymnázium v Hranicích bylo založeno v roce 1871. Jeho vývoj ovlivňovaly spory mezi Čechy a Němci. Po nezdařeném pokusu z roku 1903 vznikl o

¹ Podle dělení historika Urbana by tak rodina Vykopalova patřila do skupiny, kterou nazývá venkovská maloburžoazie. Tedy lidé, které půda uživila, ale většinou užívali námezdné síly jen omezeně. URBAN. Otto, *Kapitalismus a česká společnost: K otázkám formování české společnosti v 19. století*. Praha 2003, s. 119–121.

² Archiv autora, rozhovor s paní Marcelou Rýcovou ze 20. srpna 2017.

³ Z toho pouze tři Němci. Téměř všichni obyvatelé byli římskými katolíky. *Skalička: Dějiny a současnost obce*, Skalička 2018, s. 249.

⁴ Tamtéž.

⁵ Vysvědčení z primy obsahuje tuto poznámku: „Z druhé třídy dvojtřídní obecné školy ve Skaličce: z jazyka českého: vel. dob.; z počtů: vel. dob.“ Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice, NAD 931, 833/3, inv. č. 13–10.

devět let později český ústav. Německý ústav pak zanikl roku 1922.⁶ V této době sem nastoupil i Vykopal.

Jedna z nejvýraznějších osobností nejen gymnázia, ale též tehdejšího života v Hranicích, byl jeho dlouholetý ředitel profesor Emil Cigánek. Vykopala učil například latině, češtině či němčině.⁷

Vykopalův první školní rok 1921/22 skončil s průměrnými výsledky.⁸ Ty se pak v průběhu let pomalu zhoršovaly. Nejpřekvapivější studijní výsledky jsou asi známky z němčiny. Od čtvrté třídy jsou to výhradně dostatečné.⁹

Od pátého ročníku se mu začaly zvyšovat počty absencí – 56 v pátém ročníku (1925/26) se ještě příliš nevymykalo, ale 84 či 105 v dalších letech a v maturitním ročníku dokonce 141 zameškaných hodin již muselo mít nějaký vážný důvod. V šestém ročníku znamenalo pět neomluvených hodin dokonce sníženou známku z mravů.¹⁰ Až na tento prohřešek studoval Adolf Vykopal bez větších problémů.¹¹

Maturitu musel Vykopal skládat nadvakrát. Poprvé neúspěšně 26. června 1929. Jeho latinský překlad a charakteristika díla historika Sallustia byly ohodnoceny jako dostatečné.¹² Na druhý pokus však již uspěl a „na základě této zkoušky byl uznán dospělým většinou hlasů.“ 13. února 1930.¹³

Ve Skaličce se vědělo, že mladý Vykopal „jde na kněze“ a Adolf tak způsobil všeobecné překvapení, když v roce 1929 přišel na zábavu do bývalého vápencového lomu „Skála“ v nedalekém lese, která měla za svůj účel hlavně seznamovat chlapce a dívky z okolí.¹⁴

⁶ Státní okresní archiv Přerov, KRŠKA, Ivan, Inventář k fondu Gymnázium Hranice, NAD 931, 833/3,s. 2. Dostupné na <http://images.archives.cz/mrimage/common/proxy/cz/archives/CZ-227104010/inventare/dao/documents/0001/543d0e13fbd311e5901e3cd92b63f26a.pdf> [cit. 16. 3. 2019].

⁷ Tamtéž.

⁸ Téměř samé trojky a čtyřky z psaní. Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice, NAD 931, 833/3, inv. č. 14–18.

⁹ Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice, NAD 931, 833/3, inv. č. 14–18.

¹⁰ Namísto „velmi dobré“ tedy „zákonné.“

¹¹ Tamtéž.

¹² Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice, inv. č. 78. Vykopalovo maturitní vysvědčení z června 1929.

¹³ Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice, inv. č. 78. Vykopalovo maturitní vysvědčení z opravného termínu v únoru 1930.

¹⁴ Archiv autora, vzpomínka Vítězslava Příkryla (1920). Příkryl byl místní učitelem a ředitelem školy. Jedná se o posledního žijícího obyvatel Skaličky, který si Adolfa Vykopala osobně pamatuje.

1.4. Studium v Brně a Innsbrucku

Po opakované maturitě nastoupil Adolf v roce 1930 do dnes již zrušeného alumnátu¹⁵ v Brně.¹⁶ V monumentální budově žilo a studovalo ve školním roce 1930–1931 86 alumnů. Počet se postupně zvyšoval a roce 1935, kdy Vykopal studium končil, jich bylo dokonce 172.¹⁷ Studovalo se pět let.¹⁸

Mezi významné učitelské osobnosti, které Vykopal na ústavu potkal, patřili lidé jako regens¹⁹ Karel Skoupý, od roku 1946 brněnský biskup či profesor Josef Heger, vynikající znalec Starého zákona a pozdější děkan Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy.²⁰

Vykopalovy studijní výsledky byly vynikající. Ve školním výkazu ostatně nenajdeme jiné hodnocení, než *Eminentem*.²¹

Po dvou letech studia v Brně, odešel do Rakouska, kde studoval další dva roky na Katolické teologické fakultě Univerzity v Innsbrucku. Tehdy se výborně naučil německy. Napsal zde i svou pozdější disertaci o historii Augustiniánů.²²

1.5. Řád augustiniánů

Ještě před začátkem studia na alumnátu²³ vstoupil Vykopal 6. října 1929 do řádu augustiniánů na Starém Brně.²⁴ Zde složil dočasné sliby a přijal jméno Vincentius.²⁵ Od opata Františka Bařiny²⁶ přijal primu tonsuru 20. března 1932. V srpnu 1934 byl

¹⁵ Kněžský seminář. Alumnus je synonymum pro bohoslovce či chovance.

¹⁶ Alumnát byl založen třetím brněnským biskupem Vincencem Josefem knížetem Scharttenbachem roku 1807. Tvořily ho dvě instituce: Diecézní bohoslovecké učiliště a Biskupský alumnát (seminář). Zrušen pak byl na základně vládního nařízení č. 112 z 14. července 1950. Dnes je zde Vysoké učení technické v Brně. CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát – doba kněžských osobností*. In *Brněnská Diecéze 1777–2007: Historie a současnost*. Brno 2007, s. 41.

¹⁷ Tamtéž, str.: 85.

¹⁸ CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: Výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807–1950*. Brno 2007, s. 31.

¹⁹ Představený či rektor. Tamtéž. Str. 43.

²⁰ CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: Výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807–1950*. Brno 2007, s. 45–46.

²¹ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno, přír. č. 9/12 Katalog Biskupského teologického ústavu 1904–1939, s. 607 (fr. Adolphus Vincentius Vykopal). Podle pracovnice archivu brněnské diecéze Petry Koláčkové však bylo v zásadě pravidlem, že se od studentů, pokud chtěli postoupit do vyššího ročníku, očekávaly vynikající výsledky.

²² Zemský archiv v Opavě, fond: Univerzita Palackého Olomouc, inv. č. 631, Číslo evid. jedn.: 583, *Der Augustiner-Emeriten-Orden in Böhmen un Mähren in der vorhussitischen Zeit*.

²³ Studium začal školním rokem 1930/1931. Důvodem je samozřejmě jeho první maturitní neúspěch, kvůli kterému byl nucen nastup odložit o rok.

²⁴ Klášter augustiniánských eremitů byl založen markrabětem Janem Jindřichem roku 1350. Působil zde Gregor J. Mendel. Zrušen byl roku 1950.

²⁵ Pod tímto jménem, tedy fr. Vincentius Vykopal, byl ostatně veden i v alumnátu. Bylo to jméno jeho dědečka z otcovy strany.

²⁶ Katolický kněz, OSA, významný představitel katolické církve na Moravě (1863–1943).

ustanoven nejprve ostiářem a lektorem, pak také exorcistou a akolytou.²⁷ Zanedlouho však z řádu vystoupil. Necítil se být povolán k řeholnímu životu, toužil po tom stát se knězem či akademikem. Pro vystoupení z řádu potřeboval dispens od dočasných slibů. Ten dostal 28. prosince 1934.²⁸

1.6. Kněžské svěcení

Po obdržení dimisoriále²⁹ a testimoniále³⁰ (1. března 1935) již nestálo jeho svěcení nic v cestě ani formálně.³¹ Po podjáhenském a jáhenském svěcení (16. března, resp. 6. dubna 1935) přijal i svátost kněžství z rukou brněnského biskupa Josef Kupky. Stalo se tak 5. července na svátek Cyrila a Metoděje v katedrálním kostele sv. Petra a Pavla.³²

Adolfova rodina se této veliké slávy nejspíše nezúčastnila. Sám jim to v dopise z dne 5. června 1935 rozmlouvá: „*Ono co se týká svěcení, to by nemělo velkého významu sem přijíždět. Poněvadž hned zase se obrátit a jet domů. To až budu někde v okolí Brna kaplanem, tak pak by jste se za mnou mohli přijet podívat a ukázat bych Vám Brno podrobně.*“³³ Dále svým blízkým děkuje za 1 000,- Kč, které obdržel. Nejenže ho tedy nebohatá rodina významně podporovala ve studiu, ale za léta studií ho zřejmě ani neměla možnost v Brně navštívit.

Primiční mše se konala ve Skaličce. Vykopal ve stejném dopise píše, že bude asi „v zámku pod balkonem.“³⁴ Ač je tu kaple sv. Theodora a malá kaplička Panny Marie, mše se nejspíše sloužila pod širým nebem a oltář byl umístěn pod balkonem místního zámku.³⁵ Slavnostní oběd se pak konal přímo na zámku.³⁶

²⁷ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 11 059, sign. V 177, kart. 2460, Dopis brněnskému alumnátu od Františka Bařiny z 25. září 1934.

²⁸ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno, inv. č. 11 059, sign. V 177, kart. 2460, Dopis na brněnské biskupství od Františka Bařiny ze 7. ledna 1934 s přílohou.

²⁹ Latinsky litterae dimissoriae. Dokument, který musí obdržet od svého ordináře nebo představeného kandidát na kněžské svěcení, aby mohl být vysvěcen (Codex Iuris Canonici 1018–1023).

³⁰ Doporučující dopis.

³¹ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupský ordinariát Brno, inv. č. 5333, sign. W 140, kart. 740.

³² Tradiční den kněžských svěcení v brněnské diecézi.

³³ Archiv Marcely Rýcové, dopis Adolfa Vykopala rodině z 5. června 1935.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Arcibiskupský zámek ve Skaličce byl postaven někdy na konci 18. stol. na místě tvrze, poprvé zmiňované roku 1554. Od roku 1878 v majetku olomouckého arcibiskupství. Od roku 1924 jsou v zámku s drobnými přestávkami instituce pečující o ženy a dívky především s mentálním a tělesným postižením. (podle *Skalička: Dějiny a současnost obce*, Skalička 2018)

³⁶ Dopis Adolfa Vykopala rodině z 5. června 1935, archiv Marcely Rýcové.

1.7. Slavonice

Vykopalovým prvním kněžským působištěm se ovšem nestalo okolí Brna, jak si původně představoval, ale Slavonice³⁷, nacházející se na samém západním okraji brněnské diecéze.

Většina obyvatel byli Němci, ostatně farní kronika z této doby je psána německy.³⁸ V roce 1930 zde žilo 1832 Němců, 294 Čechů a 198 dalších obyvatel.³⁹ Ve volbách tak tradičně vítězily německé strany a často se tak německá radnice dostávala do sporů s českou správou.⁴⁰ Hlavní Vykopalovou kvalifikací pro tento nelehký post tak byla právě jeho vynikající znalost němčiny.

Město žilo bohatým katolickým životem. Krom tisícových návštěv při slavnostech Božího těla či svěcení zvonů zmiňme i události neobvyklejší, jako například okresní katolický den roku 1923⁴¹ nebo eucharistický kongres organizovaný organizací *Volksbund der deutschen Katholiken für Diözese Brünn*,⁴² kterého se roku 1929 zúčastnilo na 8000 věřících.⁴³ Duchovní stav farnosti byl tedy dobrý, ale to neznamená, že vše bylo prosto obtíží.

Národnostní spory pronikly i do církevního prostředí. Například v dopise z října 1935 píše místní katecheta Šimon Hudec: „*Odvolati Hofbauera [německý kaplan ve Slavonicích] je morálně téměř nemožno. Dostalo by se tím nacil. žívlům další zbraň do ruky, „že nemají jediného něm. kněze.“*⁴⁴ Tento dopis je dnes také jediný farní dokument, který zmiňuje kaplana Vykopala. Jde zde o jeho povinnosti stran vyučování náboženství: „*5 venkovských a místní českou [školu], úhrnem 14 hodin + 37 km cesty.*“⁴⁵

Město pak trápily ještě problémy hospodářské způsobené nejprve přerušением tradičních obchodních styků s Rakouskem a výrazným omezením turistického ruchu po vzniku Československa,⁴⁶ dále pak velkou hospodářskou krizí.

³⁷ Německy Zlabings.

³⁸ Naneštěstí je vedena spíše heslovitým stylem a o Adolfovi Vykopalovi zde není zmínka.

³⁹ STEHLÍK, Michal. *Slavonické dvacáté století: 1900–1960*. Dačice 2009, s. 28.

⁴⁰ STEHLÍK, Michal. *Slavonické dvacáté století: 1900–1960*. Dačice 2009, s. 31.

⁴¹ Tamtéž, s. 37.

⁴² Svaz německých katolíků brněnské diecéze.

⁴³ ŠEBEK, Jaroslav. *Němečtí katolíci v brněnské diecézi v době před odsunem*. In *Brněnská Diecéze 1777-2007: historie a současnost*, Brno 2007, s. 46.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno inv.č. 11 482, sign. S 55, kart. 2507, Dopis Šimona Hudec z 30. 10 1935.

⁴⁶ Takto farnost charakterizoval farář Rudolf Albrecht v dopise brněnské konsistoři z 1. srpna 1938. Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno inv.č. 11 482, sign. S 55, kart. 2507.

1.8. Studium v Olomouci

Během tohoto období, kdy se potýkal s prvními výzvami kněžského povolání, se rozhodl pokračovat v dalším studiu teologie, a to na nejstarší moravské vysoké škole Univerzitě Palackého v Olomouci. Ve stručném dopise ze 6. září 1935 podal svou žádost na brněnské biskupství: „*Podepsaný prosí o dovození podati na C.M. fakultě v Olomouci disertační práci, kterou napsal během svého studia v Innsbrucku. Zároveň slibuje, že bude jen tolik studovat, aby tím netrpěla duchovní správa.*“⁴⁷ Toto mu bylo obratem povoleno.⁴⁸

Zde potkal celou řadu vynikajících osobností, ale jmenujme především profesora a pozdějšího děkana fakulty Bedřicha Vaška.⁴⁹ Ten byl naším předním odborníkem na sociální nauku církve, tehdy zvanou „křesťanská sociologie“. Vyučoval ji na fakultě a s ní další související předměty, jako například: etika, kněžská sociální práce či křesťanská charita.⁵⁰ Napsal řadu knih na toto téma. Zmiňme alespoň *Rukojeť křesťanské sociologie* z roku 1935, která svým členěním a jasností připomíná jakýsi církevní společensko-hospodářský katechismus. Vykopal při tvorbě své první knihy *Přebytečný majetek* mimo jiné jistě pracoval s Vaškovým překladem encykliky *Quadragesimo anno*,⁵¹ ač sám již uměl latinsky výborně.

Téma disertační práce mu bylo schváleno následujícího roku v lednu. Znělo: „*Der Augustiner-Emeriten-Orden in Böhmen un Mähren in der vorhussitischen Zeit.*“ Práce o 165 stranách je dnes uložena v archivu univerzity.⁵² Jsou v ní vloženy mnohé listy pracovních poznámek autora převážně v latině, ale též češtině a němčině.

Dne 10. června 1937 byl Adolf Vykopal promován na doktora „posvátných věd“. O události informoval 10. a 11. června deník Našinec.⁵³ Přítomen byl mimo jiné i děkan

⁴⁷ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupský ordinariát Brno inv.č. 5333, sign. W 140, kart. 740.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Katolický kněz, profesor teologie, děkan fakulty (1882–1959).

⁵⁰ *Seznam osob a řád veřejných přednášek na Cyrilo-Methodějské fakultě bohoslovecké v Olomouci ve studijním roce 1933–1934 a 1939–1940*, Olomouc 1933 a 1939.

⁵¹ *PIUS XI. Encyklika (Okružní list) Pia XI. o znovavybudování společenského řádu v duchu evangelia (Quadragesimo anno expleto)*, Přeložil dr. Bedřich Vašek, Olomouc 1931.

⁵² Zemský archiv v Opavě, fond: Univerzita Palackého Olomouc, inv. č. 631, Číslo evid. jedn.: 583, *Der Augustiner-Emeriten-Orden in Böhmen un Mähren in der vorhussitischen Zeit*.

⁵³ Našinec byly olomoucké katolické noviny. Vycházely až do roku 1941. Po válce se jmenovaly Osvobozený Našinec a krátce po únoru 1948 byly zakázány.

fakulty a jedna z největších osobností moravského církevního života P. Dr. František Cinek.⁵⁴

1.9. Brno-Křenová

V době promoce působil stále jako kaplan, ale nikoliv již ve Slavonicích, nýbrž v Brna-Křenové.⁵⁵ Slavonice byly nejspíše od olomoucké univerzity přece jen příliš daleko.

V 19. století se Brno soustavně rozrůstalo, ovšem nebyl zde postaven ani jeden nový kostel. Situace začínala být kritickou na počátku 20. století. První z nových farních kostelů měl být postaven v ulici Křenová na brněnském předměstí. Spolu s vysvěcením secesního kostela Nesposkvrněného početí Panny Marie 20. ledna 1914 byla založena i farnost.⁵⁶ Vznikla taktéž pro obavu z odcizení dělnictva Církvi.⁵⁷ Farnost ležela mezi německou a českou jazykovou oblastí, a až do roku 1945 se zde kázalo v obou jazycích.⁵⁸

Vykopal zde působil jako kaplan v letech 1937–1939. Na sousední 2. české státní reálce pracoval ve školním roce 1938–1939 jako pomocný učitel náboženství s úvazkem 12 hodin týdně.⁵⁹

Bohužel zápis z těchto let ve farní kronice chybí a složka v diecézním archivu není dostupná.⁶⁰

1.10. Veřejné působení na konci 30. let

Nikoliv Praha, ale Brno a Olomouc byly centry katolického života v českých zemích, a to nejen ve 30. letech. Právě tehdy se Vykopal, již jako doktor teologie, začal více zapojovat do veřejného života.

S přítelem z brněnského alumnátu Janem Dokulilem⁶¹ – vysvěcení byli ve stejný den – editoval a poznámkami opatřil *Evangelium sv. Matouše z Bible svatováclavské*, které vyšlo v roce 1939. Jan Dokulil, básník a švagr Jana Zahradníčka, který se přátelil s lidmi jako Jakub Deml, František Halas či Jaroslav Durych a hostil je u sebe na faře v Uhřínově, tak pomohl Vykopalovi seznámit se s elitou tehdejšího katolického kulturního života.

⁵⁴ Katolický kněz, profesor dogmatiky (1888–1966).

⁵⁵ Našinec 1937, 11.červen, č. 132.

⁵⁶ FILIP, Aleš a kol. *Kostel Nesposkvrněného Početí Panny Marie na Křenové ulici v Brně*. Brno 2014, s. 14.

⁵⁷ Tamtéž, s. 16.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ *Výroční zpráva II. české státní reálky v Brně za školní rok 1937–1938*. Brno 1938, s. 5.

⁶⁰ Informace získaná při návštěvě Diecézního archivu Biskupství brněnského 30. srpna 2017.

⁶¹ Katolický kněz a básník (1910–1974). Podílel se na protinacistické činnosti za války. Ukrýval, mimo jiné, rodinu Ludvíka Svobody. V letech 1957–1965 vězněn.

Deml si dokonce dva pohledy od Adolfa Vykopala schoval.⁶² V jednom mu Vykopal děkuje za *Oltář v poli*, což je Demlova básnická sbírka, která vyšla v roce 1939. K tomu mi napsala odbornice na Jakuba Demla Daniela Iwashita: „*Zaujalo mě, že si Deml jeho vzkazy uchoval, protože on si všechny písemnosti neuchovával, něco na konci života páčil. Nemůžeme vyloučit náhodu, ale už samo uchování může znamenat, že to pro něj mělo význam.*“⁶³

Napsal několik článků pro časopis *Výhledy*. V roce 1938 vydal v Brně také svou první knihu: *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*.⁶⁴ Budeme o ní mluvit podrobněji v druhé části této práce.

1.11. Studium a pobyt v Itálii

Po okupaci v roce 1939 odjel Adolf Vykopal do Itálie studovat na univerzitě Nejsvětějšího srdce páně v Miláně. Ačkoliv je dále podle dokumentů brněnské diecéze veden jako duchovní v Brna-Křenové, nejpozději v červenci je mimo území Protektorátu. Dne 14. července napsal pohled rodičům ze Salzburgu⁶⁵ a o jedenáct dní později napsal pozdrav z Landecku Jakobovi Demlovi do Tasova.⁶⁶

V Miláně studoval ekonomii a obchod na fakultě politologie. Téma disertace bylo: „*Interpretace teorie nadbytku podle svatého Tomáše*“.⁶⁷ Tedy podobně jako v Olomouci, kde obhajoval práci, kterou napsal ještě před začátkem studia, i v Miláně si zadal práci, jejíž téma bylo totožné s jeho vlastní knihou z roku 1938.

Na fakultě působila celá řada vynikajících osobností. Mezi jeho učiteli a později členy komise při disertační zkoušce najdeme tehdejšího děkana fakulty, známého statistika a pozdějšího prezidenta společnosti ENI profesora Marcella Boldriniho, či slavného ekonoma, autora stovek knih, článků a pozdějšího rektora fakulty profesora Francesca Vita. Nelze nezmínit Amintora Fanfaniho, naprosto zásadní postavu poválečné italské pravice. Od 30. let člen národní fašistické strany. Psal díla, která pojednávala o vztahu křesťanství a kapitalismu,⁶⁸ navíc jako jeden z mála mohl své

⁶² Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Jakub Deml. Pohledy A. Vykopala J. Demlovi z 8. dubna a 25. července 1939.

⁶³ Archiv autora, email od Daniely Iwashity z 30. listopadu 2017.

⁶⁴ VYKOPAL, Adolf. *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Brno 1938.

⁶⁵ Archiv Marcely Rýcové, pohled Adolfa Vykopala rodině z 14. července 1939.

⁶⁶ Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Jakub Deml, A. Vykopal J. Demlovi 25. 7. 1939.

⁶⁷ Interpretazione della dottrina del superfluo in s. Tommaso.

⁶⁸ Nejznámější a hojně překládaná je asi: FANFANI, Amintore. *Catholicism, protestantism and capitalism*. London 1935.

teoretické vědomosti uplatnit v praxi jako pozdější pětinasobný italský ministerský předseda za křesťanské demokraty.⁶⁹

Závěrečné zkoušky složil Vykopal 26. června 1942. V debatě s komisí nejprve obhájil svou práci, pak následovaly otázky: „*Je koncept nadhodnoty v prvním svazku Marxova Kapitálu v rozporu s konceptem nadhodnoty ve svazku třetím? – Je rozdíl mezi pojetím Ius Gentium u římských právníků a svatého Tomáše? – Je příčina a podstata směnné hodnoty pouze v práci?*“⁷⁰ Získal 103 ze 110 možných bodů. Výtah z jeho disertační práce vyšel fakultním nákladem následující rok.⁷¹

Po ukončení studia se do Protektorátu již nevrátil, zůstal v Itálii. Místo našel v regionu Marcha, kde učil do konce války na kněžském semináři v Tolentinu.⁷² Bydlel zde v pěkném domě v centru města.⁷³ Bohužel archivní materiál ústavu je již několik let nepřístupný, kvůli zemětřesení z doby před několika lety.⁷⁴

1.12. Návrat do Československa

Vykopal se vrátil do vlasti někdy na konci roku 1945, a to zpět na faru v Brně-Křenové. Na žádost otce Adolfa Vykopala napsal ještě 28. listopadu kelčský farář František Mikulka⁷⁵ dopis na brněnské biskupství, ze kterého je patrné, že od roku 1942 jeho rodina nedostala od Adolfa žádnou zprávu.⁷⁶ Odpověď z 6. ledna 1946 stručně oznamuje, že: „*Dr. Adolf Vykopal, bývalý kaplan na Křenové v Brně, vrátil se z Itálie do vlasti a bydlí opět v Brně – Křenová 21.a.*“⁷⁷ Závazky v Itálii byly zřejmě příčinou, že tam ještě alespoň dvakrát vycestoval. Například v květnu roku 1946 psal z Tolentina a sděloval svým blízkým: „*Za několik dní odjždím do Milána, kde se zdržím, jak už jsem podotkl, asi dva měsíce.*“⁷⁸

⁶⁹ Premiérem Itálie byl Fanfani v letech 1954, 1959, 1960–1963, 1982–1983 a 1987.

⁷⁰ Università Cattolica del Sacro Cuore, Archivio del Servizio didattico, Serie posizioni studenti, fasc. A. Vykopal, VERBALE DI ESAME DI LAUREA, N. 9180.

⁷¹ VYKOPAL, Adolfo. *Interpretazione della dottrina Tomista sull'acquisto del superfluo*. Rivista internazionale di scienze sociali 1943, s. 197-211. Práce je přístupná v knihovně ekonomie a matematiky milánské univerzity v ulici Necchi č. 5.

⁷² Seminario Vescovile di Tolentino.

⁷³ Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN, zpráva z úřadovny Státní bezpečnosti v Brně ze dne 10. května 1948. S. Nikola 10, Tolentino.

⁷⁴ Archiv autora, email s omluvou od ředitele Grigorije don Linnika, ředitele diecézního archivu Marcha z 3. dubna 2019.

⁷⁵ Katolický kněz (1891–1971). Po komunistickém převratu se dostal do konfliktu se státní mocí a v letech 1949–1956 byl vězněn. Rozsudek byl později zrušen. Jeho příběh byl inspirací pro postavu faráře ve filmu Vojtěcha Jasného Všichni dobří rodáci (1968). MIKULKA, Jiří, MIKULKA, Jan, Případ kelčského faráře, Vyškov 2012.

⁷⁶ Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř Brno inv. č. 11 059, sign. V 177, kart. 2460.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Archiv Marcely Rýcové, dopis Adolfa Vykopala rodině z května 1946.

Podle vzpomínky politika lidové strany Aloise Rozehnal⁷⁹ v roce 1946 Vykopal působil v kapucínském kostele sv. Josefa na Náměstí republiky v Praze. Píše: „*Shledal se zde však jenom s pochopením několika málo zájemců, s nimiž celé dlouhé hodiny probíral žhavé ekonomické a společenské záležitosti, při čemž z paměti citoval dlouhé pasáže mj. i z Marxe a Tomáše Akvinského.*“⁸⁰

1.13. Emigrace

Adolf Vykopal – člověk s mezinárodními kontakty, znalý několika jazyků, neustále v pohybu, a tudíž špatně kontrolovatelný – musel být novému režimu dříve nebo později nepohodlný. „*Jeho časté cesty do zahraničí a po Československé republice vrhají na dr. Vykopala podezření, že je ve spojení se zahraniční reakcí,*“ tak psal o otci Adolfovi příslušník brněnské Státní bezpečnosti 8. května 1948.⁸¹ Je patrné, že Československo již nebylo zemí, kde by člověk mohl „*nalézt kousek místa pro sebe a pro svou vědeckou práci,*“ jak o tom psal Rozehnal.⁸²

Ovšem příslušník Státní bezpečnosti reagoval na telegram, který obdržel týž den z oblastního velitelství v Klatovech. V něm mimo jiné stálo, že: „*dne 6/5 1948 byl zadržen na státních hranicích u obce Prašily... když právě zamýšlel ilegálně uprchnouti do Německa.*“⁸³

Podle historika Jana Cholínského tehdy Vykopal přešel hranice spolu se svým známým, novinářem a politickým filozofem Simeonem Ghelfandem a dalšími dvěma společníky – novinářem Eduardem Vedralem a obchodníkem Janem Kryštofem. Už za německou hranicí byli zadrženi příslušníky SNB.⁸⁴

Ghelfand byl tvrdě vyslýchán, vězněn a nakonec propuštěn. Později téhož roku emigroval.⁸⁵

Není nepravděpodobné, že Vykopala potkal podobný osud. Pro svou politickou neangažovanost, která je v materiálech výslovně uváděna („*Politicky činný na veřejnosti v Brně nebyl*“⁸⁶), byl propuštěn, aby záhy stejně utekl.⁸⁷

⁷⁹ Československý právník, politik Československé strany lidové a poslanec Ústavodárného Národního shromáždění od roku 1946. Po roce 1948 žil v exilu.

⁸⁰ ROZEHNAL, Alois. Hodnota a cena práce. Teologické texty 1991, roč. 2, č. 1, s. 6.

⁸¹ Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN, č. 13408/48. Zpráva klatovské úřadovně Státní bezpečnosti z Brna v rámci šetření podezřelého z přípravy úkladu o republiku.

⁸² ROZEHNAL, Alois. Hodnota a cena práce. Teologické texty 1991, roč. 2, č. 1, s. 6.

⁸³ Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN, č. 13402/48. Zpráva úřadovny Státní bezpečnosti Klatovy do Brna.

⁸⁴ CHOLÍNSKÝ, Jan. *Sociální nauka katolické církve jako zbroj ve studené válce*. In ŽÁČEK, Pavel a kol., *Vyjádření úcty a vděčnosti*, Praha 2016, s. 207.

⁸⁵ Tamtéž.

Fakt, že mohl jít a následně emigrovat, ovšem nevylučuje možnost, že byl brutálně vyslýchán. Profesor Calzamiglia⁸⁸ byl sám svědkem obrovského šoku Vykopalova, který mu způsobil holič, prostým zapnutím elektrického holicího strojeku bez předchozího upozornění. To se stalo někdy v roce 1964.⁸⁹ Dále měl Vykopal vytrhány nehty na palcích u nohou, takže již nemohl nosit uzavřenou obuv.⁹⁰

1.14. Život v emigraci

Jeho pobyt v zahraničí je možné až do roku 1960, kdy přišel do Itálie, rekonstruovat jen útržkovitě.

První místo Vykopalova působení mimo Československo, o kterém můžeme hovořit s jistotou, je severní předměstí Lucemburku Eich.⁹¹ Zde žil na přelomu 40. a 50. let, nepochybně v dubnu 1950.⁹² Pak také v březnu 1952.⁹³ Předmluva z knihy *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung* také uvádí jako místo sepsání Eich.⁹⁴ Církevní schválení, které provedl lucemburský generální vikář, správnost této informace potvrzuje.⁹⁵

Ovšem vydání knihy v Lutychu svědčí o jeho kontaktech v Belgii. Také v článku, který napsal pro časopis *Studie* v roce 1958, je uváděn jako autor žijící v Belgii.⁹⁶ Pobyt v této zemi zmiňuje jak Calzamiglia (ten dokonce mluví o tom, že měl Vykopal belgické občanství⁹⁷), tak se v rodině Vykopalů traduje, že strýček žil také tam.⁹⁸

⁸⁶ Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN, č. 13408/48. Zpráva klatovské úřadovně Státní bezpečnosti z Brna v rámci šetření podezřelého z přípravy úkladu o republiku.

⁸⁷ Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN. Záznam o uprchlém Adolfu Vykopalovi z 28. dubna 1950. Uvádí motiv útěku jako neznámý. Datum útěku není uvedeno.

⁸⁸ Profesor Luciano Livio Calzamiglia se narodil roku 1951 v Imperii. Je bývalý středoškolský učitel a ředitel. Bývalý profesor církevních dějin na teologickém institutu v Imperii.

⁸⁹ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani 2000/2001, s. 47. Calzamiglia dává tento fakt do souvislosti s brutálním výsledkem roku 1948.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Rue d'Eich 105, Luxemburg. Budova se jmenuje Foyer St Martin. Dnes je zde ubytování pro pracující cizince, matky a mladistvé v nouzi, které zastřešuje organizace pro sociální práci při farnosti Nejsvětějšího Srdece v Lucemburku, Fondation Maison de la Porte Ouverte. Vznikla v roce 1971. <http://fmpe.lu/a-propos/origines/> [cit. 1. 4. 2019].

⁹² Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN, sign. 4956 BN. Záznam o uprchlém Adolfu Vykopalovi z 28. dubna 1950.

⁹³ VYKOPAL, Adolf, *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung*. Leuven 1952, s. 3.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Měst s jménem Eich je v Evropě několik – dvě v Německu a jedno ve Švýcarsku. Například recenzent Vykopalovy knihy *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung* Musurillo se nesprávně domníval, že autor žije v jizoházpadním Německu. MUSURILLO, Herbert A., S.J. *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung, I: Von Orpheus zur Zinne des Tempels*. By Adolph Vykopal. Theological Studies 1954, číslo 1, s. 120.

⁹⁶ *Studie*, 1958, č. 2 s. 67.

⁹⁷ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani 2000/2001, s. 47.

⁹⁸ Jediná kvalitní fotografie Adolfa Vykopala, která se nám dochovala měla být pořízena v Belgii. Kouří na ní doutník. Viz. Obrazová příloha.

1.15. Život v Itálii.

V posledních patnácti letech života, tedy od roku 1960 do roku 1975, pobýval Adolf Vykopal v Itálii.

Přijel tam v březnu 1960 s belgickým cestovním pasem.⁹⁹ Původně na zdravotní zotavenou. Bydlel v Arma di Taggia¹⁰⁰ na italské riviéře, asi 110 kilometrů jihozápadně od Janova.

Mezi lety 1961–1962 pobýval na Korsice jako zastupující kaplan při Hôpital Eugénie v Ajjaciu.¹⁰¹

Od jara 1962 byl opět v Itálii a jako pastorační pracovník našel domov u otce Giovanniho Brunenga, faráře v Coniu a Poggialtu.¹⁰²

Od roku 1964 do roku 1966 trávil každé léto v diecézním semináři v letovisku Case di Nava.¹⁰³ Doučoval tam studenty němčinu a počínal si velmi dobře. Calzamiglia píše: „Zvláště zajímavé byly kurzy němčiny, které vedl ve skupinách různých úrovní pro studenty střední školy a gymnázia, v nich – s metodologií, kterou bychom dnes označili za „pokrokovou“ – k systematické gramatické a syntaktické výuce připojoval konverzaci kvůli nabytí značné slovní zásoby.“¹⁰⁴

Právě na tomto místě potkal monsignora Francesca Venta, tehdejšího arcikněze z městečka Diano Marina. Ten mu navrhl, aby se přestěhoval, a pomohl mu začlenit se do místní komunity. Jako kaplan tam Vykopal působil při Casa generalita delle Suore Terziarie Clarisse della SS. Annunziata.¹⁰⁵

Podle Calzamiglii to byly události sovětské okupace a konce Pražského jara, které Vykopala definitivně utvrdily, že se domů do Československa již nedostane. Požádal tak o italské občanství, které mu bylo k 12. lednu 1972 vystaveno s poitalštěným jménem Adolfo.¹⁰⁶ „Vládní opatření svolilo mimo jiné diecéznímu biskupovi Monignorovi Alessandru Piazzovi¹⁰⁷ udělit mu investituru farnosti Gazzo.“¹⁰⁸ Jelikož zdraví nedovolovalo Adolfovi pracovat, zastával za něj úřad jiný kněz.

⁹⁹ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani 2000/2001, s. 47.

¹⁰⁰ Arma di Taggia je letovisko, které patří pod správu města Taggio. Kraj Ligurie.

¹⁰¹ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani 2000/2001, s. 47.

¹⁰² Tamtéž. Dvě sousední městečka asi 25 kilometrů severně od Imperie. Kraj Ligurie.

¹⁰³ Městečko asi 34 kilometrů severně od Imperie. Kraj Ligurie.

¹⁰⁴ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani 2000/2001, s. 48. Překlad pro autora Klára Loewensteinová.

¹⁰⁵ Tamtéž.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Italský katolický kněz, bibliista a biskup diecéze Albenga-Imperia (1915–1995).

¹⁰⁸ Tamtéž.

1.16. Osobnost otce Vykopala

Vzhledem k tomu, že tato doba (60. a 70. léta) není tolik vzdálená, v Diano Marina či Imperii žijí dodnes lidé, kteří si doktora posvátných věd pamatují. Podařilo se mi navázat kontakt se dvěma muži, kteří Adolfa Vykopala znali osobně.

Prvním je farář v Diano Marina otec Gianfranco Minassone.¹⁰⁹ Vykopala charakterizoval jako milého a vtipného muže, který měl rád mladé lidi a společnost. Otec Minassone, tehdy student semináře v Albenze,¹¹⁰ ho poznal jako svého letního učitele němčiny. Rozčilil se prý, jen pokud byl nějaký student příliš nechápavý. Typický pak pro něj byl kouř doutníku. Miloval ryby a houby. Rád zval lidi na *birretta* (pivečko).¹¹¹

Druhým je pak již mnohokrát citovány profesor Luciano Livio Calzamiglia. Ten vydal roku 2000 v místním časopise *Communitas Diani* článek o doktoru Vykopalovi a jeho nedokončeném díle. Je to de facto jediná práce, která se bezprostředně věnuje našemu tématu, a je proto nedocenitelná. Její autor je navíc pamětník.

Tak jako otec Minassone i profesor Calzamiglia zmiňuje Vykopalovu společenskou povahu, dobrý charakter a náklonnost ke všem, kteří se chtěli něco dozvědět. Mluví také o jeho „*nepopsatelné mykologické erudici, která děsila vesničany v Coniu, když potvrzoval požitelnost hub, kterým se vždy vyhýbali a považovali je za jedovaté.*“¹¹² Dále píše: „*zajímaly jej procházky studentů, které ponoukal k tomu, aby chodili na houby nebo na pstruhy (na černo) do říček, které omývaly onu oblast a při jejich návratu se rád s bodrým veselím propůjčoval k vybírání jedlých hub z košíku.*“¹¹³

Calzamiglia se ovšem nevyhýbá ani ne tak optimistickým momentům Vykopalova života. Zmiňuje, jak 28. září před bohoslužbou, Vykopal velkém vypětí prosil přítomné, ať se modlí za jeho vlast. Jak měl stále větší problémy s alkoholem a jak si ho mnoho lidí spojoval právě tak s houbami, jako pivním krýglem a stálým třasem rukou. Zmiňuje také srdeční chorobu.¹¹⁴

Již v úvodní části o pramenných zdrojích jsem zmínil, že článek profesora Calzamiglii obsahuje mnoho chyb, ale vzdát se ho proto by byla nerozvážnost. Předně,

¹⁰⁹ Narozen 29. dubna 1947. Studoval v Albenze, Savoně a Římě. V prosinci 2017 farář v Diano Marina.

¹¹⁰ Albenga je prastaré město na italské riviéře. Asi 100 kilometrů jihozápadně od Janova. Žije tam asi 25 000 obyvatel a je to sídlo biskupa. Kraj Ligurie.

¹¹¹ Archiv autora, Rozhovor s otcem Minassonem v Diano Marina ze 4. prosince ze 2017.

¹¹² CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. *Communitas Diani* 2000/2001, s. 48. Překlad Kláry Loewensteinové.

¹¹³ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. *Communitas Diani* 2000/2001, s. 48. Překlad Kláry Loewensteinové.

¹¹⁴ Tamtéž.

většinu chyb – to, že měl Vykopal pouze sestru a ne bratra, že jeho otec nebyl úředník, ale zemědělec, že se vůdce komunistů nejmenoval Konrád, nýbrž Klement atp., jsem byl schopen identifikovat a korigovat. Mnohem zajímavější a o spolehlivější je, když Calzamiglia mluví o tom co sám zažil a viděl.

Jediná závažnější věc je, když Calzamiglia píše, že se Vykopal v roce 1942 vrátil do Protektorátu, dal se k dispozici biskupovi, zapojil se do odboje a skončil v koncentračním táboře.¹¹⁵ Informace o jeho pobytu v protektorátu se dá téměř s jistotou vyloučit. Minimálně v dokumentech Státní bezpečnosti by o tom musela být zmínka. Otázka je, jak se k této informaci profesor Calzamiglia dostal. Šlo o příběh, který se o Vykopalovi vyprávěl či tomu napomohl sám český kněz?

Na druhou stranu přínos článku, co se jeho života v Itálii týče, je jasný již při pohledu na poznámkový aparát v předchozí části (1.15.). To, kdy byl v jaké farnosti, je ovšem vedlejší, největší přínos vidím v zaznamenání různých příběhů a drobných detailů, které nám Vykopala mohou přiblížit jako živého člověka.

1.17. Kontakty s rodinou

V této kapitole čerpám z poznámek z mnohahodinového rozhovoru s Marcelou Rýcovou, který jsme vedli 20. srpna 2017 u ní doma ve Skaličce. Ačkoliv se jedná o vzpomínky a mnoho věcí nelze doložit písemnými dokumenty, věřím, že jsou natolik jedinečné a obohacující, že si své místo v této práci zaslouží.

Marcela Rýcová se narodila v roce 1948 – právě tak jako její manžel František Rýc (1948–2004). Ani jeden z nich tak Adolfa Vykopala nikdy nepotkali. To však neznamená, že jeho jméno v rodině neznali. Naopak. Dalo by se říci, že skrze vzpomínky Františkovy maminky Marie, strýce Václava a také dědečka Adolfa, který se dožil opravdu vysokého věku, žije památka strýčka Adolfa dodnes.¹¹⁶

Z korespondence mezi Adolfem Vykopalem a rodinou se dochovaly vinou živelní pohromy¹¹⁷ pouze dva dopisy. Jeden je z doby kněžského svěcení v roce 1935 a druhý z doby poválečné. Dále jsou to dva pohledy, několik fotografií včetně velké maturitní

¹¹⁵ Tamtéž, s. 46.

¹¹⁶ Když jsem se poprvé potkal s paní Rýcovou v létě 2017 u ní doma na zahradě, kde právě hostila sousedku kávou, nikoho nečekala a nemohla vědět, proč jsem přišel. Nemohla ani vědět, kdo jsem. Dostal jsem se tam díky pomoci kelčského faráře otce Bleši, místní poštovní doručovatelky a jejího muže. Vlastně náhodou. Řekl jsem jen: „Dobrý den. Já jsem přišel...“ načež mne paní Rýcová přerušila: „Já vím, proč jste přišel! Kvůli strýčkovi Adolfovi. On byl tak skvělý člověk. Já věděla, že jednou někdo musí přijít.“

¹¹⁷ Jarmila Rýcová mluvila o povodni v Bartošovicích, tedy v místě bydliště Marie Rýcové, Adolfovy sestry.

v rámu. Toto jsou důležité materiály, které pomáhaly formovat to, jak se na Vykopala v rodině vzpomínalo.

Během své emigrace udržoval Adolf Vykopal kontakt s rodinou alespoň prostřednictvím dopisů a balíčků. Podepisoval se prý různými pseudonymy jako například Adolf Ferro. Balíčky obsahovaly sladkosti, peníze a jednou či dvakrát i hodinky. Někdy byly však vykradené.

Posílal i léky, které pak jeho sestra – ať už byly prošlé nebo ne – schovávala se slovy: „*To je od Adolfa, to se musí nechat.*“

Zesnulý muž paní Rýcové si prý jasně vzpomínal na strýčkovu návštěvu v roce 1951. Nikdy prý neměl tolik čokolády. Byly mu tehdy asi tři roky a nelze tak na jeho vzpomínku příliš spoléhat. A to i kdybychom odhlédli od dobového kontextu, který podobnou událost téměř vylučoval. Nejednalo se ve skutečnosti o vzpomínku malého chlapce na obzvláště veliký balíček?

Několikrát se měla rodina setkat. Václav dokonce jednou odcestoval do Vídně, ale Adolf tehdy nedorazil. Václav pro to prý pak mnoho plakal. A téma bratr se stalo ještě citlivějším.

V roce 1968 dostali manželé Rýcovi pozvání od strýčka Adolfa. Františkovi bylo oznámeno, že cestovat mohou výhradně bez dětí, a on odmítl jet. Další pozvání přišlo v roce 1975, k návštěvě ale nikdy nedošlo, a to z důvodu Adolfovy smrti.

Václav se rozhodl dát vytesat bratrovo jméno na rodinný hrob ve Skaličce. To doplnil jeho fotkou – identickou, jakou má na hrobě v Itálii. Mnoho místních si dodnes myslí, že je ve Skaličce pochován.

1.18. Smrt

V podzimním čísle časopisu českých exilových kněží Vinculum vyšla roku 1975 tato zpráva:

„18. srpna zemřel na cukrovku a kankrénu v nemocnici města Impéria na italské riviéře Dr. Adolf Vykopal, kněz diecéze – snad – brněnské. Byl pohřben v nedaleké Diano Marině, kde v posledních letech žil. V exilu žil už dlouho, ale byl to takový učený samotář, který se s málo kým stýkal. Kéž pocítí naše bratrství aspoň nyní, kdy ho k trůnu Božímu doprovodí naše modlitby.“¹¹⁸

¹¹⁸ VINCULUM, podzim 1975.

Pohřební mše se konala v krásném neoklasicistním kostele Sant'Antonio Abate¹¹⁹ přímo na břehu moře v Diano Marina, kde v posledních letech života našel svůj domov. Z fotek je patrné, že mše byla velkolepá, měla hojnou účast a rakev byla přikryta československou vlajkou. Pohřben je na asi kilometr vzdáleném malebném hřbitově.

¹¹⁹ Svatý Antonín Veliký.

2. Dílo

Adolf Vykopal napsal celkem tři knihy – *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno* (1938), *Hodnota a cena práce* (1947) a *Jesus Christus: Mittelpunkt der Weltanschauung první a druhý díl* (1953 a 1954). Nevydal svou disertační práci o historii augustiniánů *Der Augustiner-Emeriten-Orden in Böhmen un Mähren in der vorhussitischen Zeit* z poloviny 30. let. Dále pak publikoval několik článků pro *Výhledy* v roce 1939, článek pro časopis *Studie* v roce 1958 a také editoval *Evangelium sv. Matouše z Bible svatováclavské (spolu s Janem Dokulilem, 1939)*.

Zmiňme ještě alespoň dvě práce, o nichž sice víme, ale které nebyly nikdy vydány a dnes jsou asi ztraceny: *Všichni jsme kacíři* a *Království nebeské*.

Jak říká Alois Rozehnal, „*Vykopala lze zařadit do tzv. školy reformismu křesťanské společenské nauky, která se začala utvářet ve druhé polovině 19. století.*“¹²⁰ Staví ho vedle jmen jeho učitelů: Johannese Kleinhappla a Amintora Fanfaniho. Reformistům jde dle Immanuela Mouniera „o očistu křesťanského pojmu vlastnictví od dějného nánosů...“¹²¹

V této kapitole bych chtěl alespoň stručně představit některé ze základních myšlenek Vykopalových textů. Nečiním si ambice je nějak interpretovat či srovnávat s jinými autory, to nechť je téma některé příští práce. Mým cílem je dát tímto čtenáři jakýsi přehled o Vykopalově myšlení. Ten by nebyl úplný, pokud bych nenechal zaznít hlas samotného autora.

2.1. Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky QA

První z Vykopalových knih byla *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Vydal ji vlastním nákladem v roce 1939 v Brně (souhlas z biskupství dostal 25. ledna).¹²² Vytištěna byla na Nový rok ve Velkém Meziříčí Janem Muchou.¹²³

Knihla vyšla v roce 1945 i v italštině pod titulem *La dottrina del superfluo in san Tommaso*. V Brescii ji vydalo nakladatelství Morcelliana. Poté znovu roku 1962. Třetí revidované a upravené vydání bylo vydáno roku 2013. Jedná se tak o Vykopalovu nejvydávanejší knihu.

¹²⁰ ROZEHNAL, Alois. *Hodnota a cena práce*. Teologické texty. 1991, č. 1, s. 6.

¹²¹ Tamtéž, s. 7.

¹²² VYKOPAL, Adolf. *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Brno 1938.

¹²³ Tamtéž, s. 127.

Kniha obsahuje krom předmluvy a závěrečného shrnutí v latině celkem pět kapitol: 1) *Pojem přebytku*, 2) *Nahospodařiti přebytek je dovoleno*, 3) *Povinnost použití přebytku k obecnému blahu*, 4) *Hlavní způsob použití přebytku* a 5) *Almužna – druhý způsob použití přebytku*. Je zde také velice bohatý poznámkový aparát, převážně citující plné latinské znění diskutovaných bodů z Theologické summy sv. Tomáše Akvinského. Též hojně odkazuje na Písmo.

Hospodářských a sociálních témat je mnoho, Vykopal si za téma své práce vybral významný pojem přebytku – definuje ho, říká, co to obnáší mít přebytek, a jak s ním naložit.

2.1.1. Předmluva

Jako motto knihy cituje Vykopal článek 48 z encykliky *Quadragesimo anno*¹²⁴, kde se hovoří o možnosti omezit vlastnická práva jednotlivce, pokud je to v zájmu celku, avšak: „*Naproti tomu mýlí se a jsou v bludu ti, kdo individuální stránku majetku chtějí zeslabiti tak, že podle nich vlastně majetek přestává býti majetkem.*“¹²⁵

V předmluvě svého díla Vykopal volá, pokud chceme pochopit dnešní svět, po zevrubnějším studiu nejen scholastiků, ale též encyklik papežů Lva XIII. a Pia XI. *Rerum novarum* (1891) a *Quadragesimo anno* (1931). Také se ptá: „*Může sociální a hospodářský řád míti trvání, když nemá základů ve skále, když nemá metafysického podkladu?*“¹²⁶ A dále: „*Na falešných a zdravému lidskému rozumu odporujících principech nemůže vzniknouti pevný řád, který by odpovídal lidské přirozenosti.*“¹²⁷

2.1.2. Pojem přebytku

Pojem přebytku definuje v závěru takto: „*Přebytečný majetek je vše, čeho člověk jako duchové individuum nepotřebuje k svému životu, zajištění své svobodné a vzdělání přiměřené existence, k zdárnému mravnímu a náboženskému vývoji své osobnosti, své rodiny, lidí jemu svěřených, Církve a národa.*“¹²⁸ Pokusme se postihnout hlavní východiska k tomuto shrnutí a co jím přesně míní.

Základním východiskem je Vykopalovi předpoklad, že na světě je majetku dost, avšak není správně rozdělen. Země by uživila desetkrát více lidí, a proto: „*Důvod*

¹²⁴ „Čtyřicátého roku“ je sociální encyklika Pia XI. z roku 1931. Název odkazuje k čtyřicátému výročí od vydání encykliky *Rerum novarum* (1891).

¹²⁵ VYKOPAL, Adolf. *Přebytečný majetek majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Brno 1938, s. 7

¹²⁶ Tamtéž, s. 9.

¹²⁷ Tamtéž, s. 9.

¹²⁸ Tamtéž, s. 29.

dnešních sociálně neutěšených poměrů nesmíme tedy hledati mimo člověka, nýbrž v něm, ne ve hmotě, nýbrž v duchu, v nezdravých společenských poměrech. “¹²⁹

Svatý Tomáš tvrdí, že člověk má cíl přirozený a nadpřirozený. A tak jako má člověk tělo a zároveň nesmrtelnou duši, usiluje o to být přirozeně dokonalým člověkem, avšak pro křesťana je ideál co nejvíce se podobat obrazu božímu. Ve dvojí rovině můžeme chápat také společenský řád – zásady přirozeného mravního řádu a nadpřirozená nauka víry. A jelikož: *„Zjevení nepodává v žádném ohledu ukončený a dokonalý sociální řád, ... Povinností církve jest dbáti nad čistotou a nefalšovaností přirozeného zákona a tím i lidského svědomí; musí tedy zaujít stanovisko k bádání čistě přirozenému, jehož výsledků také skutečně používá.* “¹³⁰

Tomáš Akvinský dále říká, že člověk nemůže dosáhnout ani jednoho ze svých cílů, pokud žije v chudobě. Dokonce to považuje za *zlo*. Toto může a často vede k hříchu a tak: *„rozhoduje sv. Tomáš, aby majetkový přebytek bohatých byl použit k sociálním účelům.* “¹³¹ Podobně se vyjadřuje papež v článku 50 *Quadragesimo anno*. Kde mluví hlavně o zodpovědnosti, kterou majetek přináší a zmiňuje: *„velmi přísné přikázání konati skutky almužny, dobročinnosti a štedré velkorysosti.* “¹³²

Člověk má v zásadě dva druhy životních potřeb: *„a) potřeby nutné k zachování života v esse a agere,*¹³³ *b) potřeby nutné k zachování sociálního postavení.* “¹³⁴ Ovšem toto není dost, ještě má člověk závazky vůči svým blízkým. K tomu později připojuje ve veřejném zájmu i státní a církevní potřeby, které by nám též měly ležet na srdci. Co je nad to, je *přebytečným majetkem*.

Důležité je uvědomit si, že člověk má povinnost jak vůči sobě – vyvíjet se, vzdělávat se, pracovat, tak vůči společnosti – plnit závazky, starat se o ostatní, neboť jen ve společnosti můžeme dosáhnout svého potenciálu. *„A tu je nutno vystříhat se dvou extrémů: individualismu, který buď neuznává realitu společnosti anebo pokládá společnost nanejvýš za prostředek k cíli a socialismu, který zase upírá jednotlivci vlastní individuální cíl.* “¹³⁵

¹²⁹ Tamtéž, s. 11.

¹³⁰ Tamtéž, s. 12.

¹³¹ Tamtéž, s. 14–15.

¹³² Tamtéž, s. 15.

¹³³ V bytí a konání.

¹³⁴ VYKOPAL, Adolf. *Přebytečný majetek majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Brno 1938, s. 16.

¹³⁵ Tamtéž, s. 28.

2.1.3. Nahospodařiti přebytek je dovoleno

V této části Vykopál odkrývá to, jak Tomáš Akvinský dokazuje právo člověka na majetek, jaké jsou k němu důvody, a jak by mělo disponování s majetkem vypadat, resp. jaké povinnosti z tohoto stavu plynou.

Jestliže je člověk pánem stvořeného, vykovává nad tím moc, která je – jak je u Tomáše Akvinského typické – odvozena od Boha. Tato moc je v užívání. Tedy: *„rozumná část stvoření, která nese na sobě podobnost boží, není jenom vedena, nýbrž může se do určité míry sama vlastní činností vésti k svému cíli.“* Zde jsme opět u nezbytnosti prostředků ke *„zdokonalení vlastního bytí,“*¹³⁶ jak jsme o tom mluvili v předchozí kapitole.

Tomáš dále dle Aristotela uvádí tři (vlastně čtyři) hlavní důvody pro existenci soukromého vlastnictví: 1) hospodářský – soukromý majetek nabádá k práci, jelikož pokřiveností prvního hříchu člověku záleží více na svém prospěchu, než prospěchu druhých; 2) organizátorský – jedině soukromý majetek zajišťuje pořádek ve společnosti, učí zodpovědnosti a je tak *„nejlepším kulturním učitelem“*; 3) politický – i málo soukromého majetku zabraňuje nespokojenosti a rozporům, které má ve vlnku společné vlastnictví; Tomáš Akvinský přidává ještě jeden důvod: 4) etický – ctnost štědrosti je možná jen u soukromého vlastnictví.¹³⁷

Pokud se vzpíráme Božímu plánu s námi, štěstí to přinést nemůže. *„Správné a vědomé zařazení člověka k řádu universa a jeho bezvadně etický postoj k poslednímu cíli je základem duševního klidu a jeho vyrovnanosti.“* Vykopál dále vyjmenovává tři nástrahy, které na náš lící moderní svět a mohou výše uvedené narušit: a) v sobě uzavřené bytí, absolutní nezávislost a následně pak mravní autonomie b) extrémní individualita a originalita a c) jakýsi kult silné vůle, které je odpuštěno vše.¹³⁸

„Je si vědom, (sv. Tomáš), že kolektivní vlastnictví platí jako ideál nadpřirozené společnosti, uvnitř hranic přirozenosti se musí však dát přednost soukromému vlastnictví.“ A zejména pro zkaženou lidskou přirozenost.¹³⁹ Proto také musíme *„respektovat oba prvky vlastnictví – individuální a sociální (majetek spotřebitelný a*

¹³⁶ Tamtéž, s. 35.

¹³⁷ Tamtéž, s. 47-48

¹³⁸ Tamtéž, s. 35-36.

¹³⁹ Tamtéž, s. 48.

přebytek).“¹⁴⁰ A dle Vykopala je na vině tehdejších ekonomických problémů zásadně jen: „*nesprávné pojetí soukromého vlastnictví.*“¹⁴¹

Na toto navazuje v závěru kapitoly ještě velice zajímavá kritika komunismu. Podle Vykopala si totiž otázku lidské přirozenosti zatížené dědičným hříchem komunismu velice zjednodušil: „*...myslil totiž, že se zde jedná jen o čistě hospodářský problém, který se nejlépe a nejsnadněji vyřeší tím, že se z jednotlivých majetků udělá prostě jeden. To je však utopie, která popírajíc pravou přirozenost člověkovu klame jen trpící lidi. Kdyby se prosadil úplný komunismus, pak by byl stát jediným majetníkem, osoba člověkovu by se stala jen číslem.*“¹⁴²

2.1.4. Povinnost použití přebytku k obecnému blahu

Člověk je odkázán na společnost, majetková nerovnost nás činí vzájemně závislými – toto není nic špatného. Spojení lidstva je ostatně sociálním účelem majetku. Ač Bůh učinil „*soukromé vlastnictví nedotknutelné, dal přebytku finis cui společné blaho.*“¹⁴³

I toto je součástí přirozeného zákona. Kritizuje Rousseaua a Kanta kvůli nesprávnému pochopení, co je přirozený zákon. „*Pod vlivem materialismu snaží se moderní filosofie vyvoditi každé právo výlučně z individua jako mravně autonomní bytosti a tak dochází k bludu laicismu, zatím co druhý podobný blud humanism vyvozuje právo lidství, jak mravně autonomní společnosti.*“¹⁴⁴ Jsme tedy opět u nebezpečí společnosti bez Boha. Závaznost přirozeného zákona pak plyne z nutnosti nadpřirozeného posledního cíle.

Vykopal navrhuje k vládě a občanům zřídit ještě třetího člena – stavovské korporace, tj. sdružení zaměstnavatelů i zaměstnanců. Rozdělením společnosti na stavy by se odstranil třídní boj (odkazuje na Messnera a sborník Stavovská myšlenka, Stan. Berounský). Poté poněkud paradoxně poznamenává: „*Sociální poslání Církve nesměřuje k vytvoření snad nové nějaké formy společnosti, nýbrž k ozdravení společnosti nynější.*“¹⁴⁵

Představa průmyslníka, který dosáhl velikého zisku není špatná – pokud slouží k slušnému zaopatření jeho blízkých a pokud pak dá práci chudým. V tom vidí hlavní prostředek, jak použít přebytek, a podrobněji ho zpracovává v další části. Je důležité nemyslet jen na „*mamonářské cíle*“.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 52.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 49.

¹⁴² Tamtéž, s. 52.

¹⁴³ Tamtéž, s. 57.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 61.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 71.

2.1.5. Hlavní způsob použití přebytku

V úvodu kapitoly jasně stanovuje dvojí způsob použití přebytku: 1) k užitečným podnikům a stavbám, kde najde mnoho lidí práci (cesty, mosty, dráhy, kostely, školy, nemocnice, atd.), 2) almužnou – tedy majetek přejde přímo do vlastnictví druhého člověka. Záhy se vymezuje vůči almužně o které říká, že je „nedokonalým a dnes naprosto nedostatečným způsobem použití přebytku.“¹⁴⁶ Hlavní způsob je tedy ten první. Cituje zde i svého učitele z Olomouce prof. Vaška: „Když se postarám bližnímu o trvalý zdroj práce, to je, nehledě k případům, když je na příklad neschopen práce, větší čin lásky, než když mu dáváme jen almužnu...“¹⁴⁷

Chudí jsou v tomto případě na prvním místě. Jestliže 95 procent vlastní to, co zbylých 5 procent, imperativem je dát své peníze do oběhu. Ale i kdyby nebylo chudáků, je povinností dát peníze na sociální účely – zde je motiv pomoci chudákovi až druhořadý. Byl by to jinak hřích lakomství a provinění se proti spravedlnosti.

Věc se však nemá tak, že by chudák měl nezpochybnitelný nárok na jakýkoliv přebytek a mohl se ho domáhat. „Chudák má na přebytek bohatého poukázku jenom ve jménu společného blaha.“¹⁴⁸ Není to tedy nárok „jeho“, nýbrž společnosti.¹⁴⁹ Dále Vykopal připouští i potenciální instituci autority, která má dohlížet na dynamismus sociální funkce přebytečného majetku boháčů, a ti kteří by na něm příliš lpěli, převzít jejich zodpovědnost.¹⁵⁰ Později dokonce mluví o státní intervenci, která „není konfiskací, ale spíše službou, kterou prokazuje nesevdomitým boháčům...“¹⁵¹

Dále se vymezuje vůči chápání pojmu sociální spravedlnosti jiných autorů: Grosama, Kleinhappla a Gemmela. Nad to staví svou jasnou pozici, která je v souladu s učením sv. Tomáše a encyklikou *Quadragesimo anno*.

2.1.6. Almužna – druhý způsob použití přebytku.

Almužna je druhý způsob jak vyplnit sociální funkci majetku. Nemůže nahradit jiné druhy sociální povinnosti bohatých, ani být pravidelným příjmem chudých. Sv. Tomáš rozděluje dvě základní podmínky pro udělení almužny: 1) máme-li přebytek 2) je-li žebrák v největší bídě. Tyto podmínky na sobě nejsou závislé a platí samy o sobě.

„Almužna daná z prvního důvodu, totiž z povahy samého přebytku (*virute superflui*) je skutkem sociální spravedlnosti. ... Almužna daná ze soustrasti nad bídou žebrákovou

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 75.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 77.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 84.

¹⁴⁹ Vykopal připomíná, že sv. Tomáš společností míní všechny lidi. (s. 87).

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 87.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 95.

je současně skutkem lásky, poněvadž chceme chudákovi pomoci. ¹⁵² Skutek almužny je tak zároveň skutkem lásky a spravedlnosti. Tomáš Akvinský klade větší důraz na lásku. *„Spravedlnost se, dejme tomu, dobře postará, aby jeden druhému nečinil bezpráví, těžko se však postará, aby jeden druhému pomohl v bídě.* ¹⁵³

Je důležité dávat almužnu s rozvahou a moudrostí, abychom nepodporovali profesionální žebráky a tím i zahálku. Ve městech je taková věc ještě těžší, a tak je lepší pomáhat skrze organizované charity.

Dále se Vykopal staví kriticky k přesunu povinnosti k charitě na stát. Nesmlouvavě hovoří o podpoře v nezaměstnanosti. Vede podle něj k zahálce. *„Člověk mající obě ruce zdravé, chce pracovat.* ¹⁵⁴ Nejenom není možné, aby se o vše staral stát, ale co naše odpovědnost? A co by pak dělala církev? *„Jako Kristus byl poslán na prvním místě chudým, tak i církev. Kdyby církev byla s kapitalisty, byl by to odklon od jejího poslání.* ¹⁵⁵

Vykopal v předposledním odstavci knihy připomíná Ježíšova slova podle Matouše 26,11: *„Chudé budete mít vždycky mezi sebou.* ¹⁵⁶ Je však na nás, abych jich bylo co nejméně.

Poslední odstavec pak dobře shrnuje ideu celé knihy i motiv k jejímu sepsání:

„Kéž by národové měli vždy na paměti křesťanské pojetí přebytku a také povinnosti, z něho plynoucí. Zajisté zamezilo by se tak mnohé bídě a mnohým slzím. Nikdy by se svět nemusil báti výhružek bezbožného komunismu. Nauka sv. Tomáše a Encykliky Q. a nám jasně dokazuje, že duch Ježíše Krista v jeho Církvi žije dál k spáse lidstva a že katolická církev i dnes je schopna řešit sociální otázky. ¹⁵⁷

2.1.7. Kritické přijetí

V českém tisku prošla kniha bez výrazného zájmu. Až na spíše anotaci než recenzi ve Výhledech, kde oceňují hlavně autorovu fundovanost: *„Jsme šťastni, že získáváme nového odborníka pro sociologii vůbec a naši revui zvláště.* ¹⁵⁸

V Zeitschrift für katholische Theologie vyšlé v Innsbrucku v roce 1939 ocenili náročnost tématu a i jeho zpracování. Piší: *„Autor si položil velmi obtížnou otázku: jaká ctnost motivuje vlastníka, aby věnoval svůj nadbytek společnému dobru? Autor použil*

¹⁵² Tamtéž, s. 105.

¹⁵³ Tamtéž, s. 107.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 110.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 111.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 112.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 112.

¹⁵⁸ VESELÝ, P. Jiří M. OP. *Dr. Adolf Vykopal, Přebytečný majetek.* Výhledy. 1939, roč. 1, č. 3, s. 189.

veškerou dostupnou literaturu a dovedl otázku o krok dále, i když ještě nebyla konečně rozřešena.¹⁵⁹ V Osservatore Romano v srpnu 1946 ocenili hlavně „velkou jasnost a pronikavost v uvažování,¹⁶⁰ která dokáže učinit zajímavým i takovéto téma. Obě recenze uvádí sám autor v knize Hodnota a cena práce.

Vykopala by jistě potěšilo, že jeho dílo zaujalo i v 21. století, kdy se o něm uznale vyjádřil docent teologie z univerzity Nejsvětějšího srdce Páně v Miláně a papežské Gregoriánské univerzity v Římě. Píše: „Následující odstavce nejsou manifestem katokomunismu¹⁶¹ nebo dokonce odrazem teologie osvobození, ale je to pozvání k zamyšlení se nad učením o nadbytku sv. Tomáše, studie zpracovaná Adolfem Vykopalem, která zdůrazňuje význam učení andělského učitele v ekonomických záležitostech.“¹⁶²

2.2. Hodnota a cena práce

Vykopalova druhá kniha *Hodnota a cena práce* vyšla v Praze roku 1947. Má 112 stran, vytištěna byla v Praze na Břevnově a autor ji vydal vlastním nákladem.

Mimo předmluvu a epilóg je kniha rozdělena do čtyř kapitol: 1) *Předpoklady*, 2) *Ethický zákon hodnoty*, 3) *Kritika dosavadních řešení*, 4) *Řešení integrálně humanistické*. Na konci najdeme i seznam literatury, kterou autor doporučuje k prostudování. Najdeme zde jména jako Fanfani, Hayek, Schumpeter či Röpke.

Knihy je opět snahou o aplikaci scholastických pouček na svět a ekonomiku 20. století. Podle Vykopala je „...kapitalismus nejstrašnější herezí všech dob a zavedení rozumně řízeného hospodářství je hlavním předpokladem kulturní a mravní obnovy.“¹⁶³ Často se též vymezuje vůči Marxovi. Kapitál považuje bez práce za neplodný a většinu zisku navrhuje rozdělit na platy dělníků. Vykopal dále například odmítá určování mzdy jen na základě výkonů. Věřící, že musíme zohlednit i potřeby toho kterého pracujícího. Kniha obsahuje i výpočty, jak toho dosáhnout.¹⁶⁴

2.3. Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung¹⁶⁵

Vykopalova třetí kniha *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung* vyšla ve dvou dílech v Lovani v letech 1952 a 1954. Podtitul prvního dílu je Von Orpheus zur Zinnes

¹⁵⁹ VYKOPAL, Adolf. *Hodnota a cena práce*. Praha 1947, s. 112.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Katolický komunismus.

¹⁶² CHEIAB, Robert. *Il superfluo è rubato al povero*, in: *Cultura e società*. 2013.

[21. 4. 2019]. <<https://it.zenit.org/articles/il-superfluo-e-rubato-al-povero/>>.

¹⁶³ VYKOPAL, Adolf. *Hodnota a cena práce*, Praha 1947. Obálka.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 98-99.

¹⁶⁵ Ježíš Kristus středobod světónázoru.

des Tempels,¹⁶⁶ druhého pak Der Kampf um die Methode.¹⁶⁷ První díl má 224 a druhý pak 231 stran.

První díl je filozofickou syntézou řecké filozofie s kapitolami o konfucianismu a zoroastriánství. Dle Vykopala se dá starověké myšlení rozdělit do dvou proudů podle toho, jestli směřují ke Kristu čili nic: mesianistického a d'ábelského. Od toho d'ábelského bychom se měli odtrhnout, to mesianistické přijmout. Kniha končí varováním, že: „...*filosofická atomová bomba je mnohem vražednější, než ta uranová či hydrogenová.*“¹⁶⁸

Podle recenzenta časopisu Theological Studies je práce sice zajímavá a plná fantastických obrazů jako z *Alenky v říši divů*, ovšem příliš příkře odsuzující nekřesťanské myšlení bez upřímné snahy o jeho pochopení. Autor také vyjadřuje pochyby nad tím, zdali jeden člověk opravdu může obsáhnout tak náročnou látku.¹⁶⁹

Některé jiné recenze jsou příznivější, ale není vždy jisté, jestli knihu recenzent skutečně četl.¹⁷⁰

2.4. Dvě ztracená díla z italského exilu –

Tutti siamo eretici¹⁷¹ a Regno dei cieli¹⁷²

O těchto dvou knihách máme zprávy jen z jednoho zdroje – je jím článek profesora Calzamiglii z časopisu *Communitas Diani*, ročník 2000/2001. Na jiném místě jsem uvedl nepřesnosti (podkapitola 1.16), které jsou v článku přítomny, zvláště co se týče Vykopalova života před emigrací. V tomto případě je ovšem přínos Calzamigliova článku nenahraditelný. Zvláště proto, že obě díla jsou buďto ztracená, či jsou v lepším případě nedostupnými položkami diecézního archivu v Imperii.

2.4.1. Všichni jsme heretici

Dílo *Všichni jsme heretici*, měl Vykopal napsat na počátku 60. let, tedy po definitivním příchodu do Itálie. Děj se odehrává v době vypuštění prvního Sputniku na oběžnou dráhu a „*Vykopal se snaží znovuobjevit to, co v neklidu moderního myšlení,*

¹⁶⁶ Od Orfea k vrcholům chrámů.

¹⁶⁷ Boj o metodu.

¹⁶⁸ MUSURILLO, Herbert A., S.J. *Theological Studies*. 1954, číslo 1, s. 120.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Například: Adolf Vykopal. – *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung, I Band: Von Orpheus zur Zinne des Tempels*. LA CIVILTA' CATTOLICA. 1954, č. 105, s. 332.

¹⁷¹ Všichni jsme heretici.

¹⁷² Království nebeské.

dezorientovaného materialismem, který opěvuje pokrok, jak může přispět k souladu vědy a víry, který nachází v aktualizaci Kristova slova, v Logu seslaném Otcem.“¹⁷³

Rukopis byl odmítnut florentským nakladatelstvím Vallecchi.¹⁷⁴ Podle Calzamiglii nejspíše proto, že byl text poněkud těžkopádný a intelektuálně příliš náročný na čtení.¹⁷⁵

2.4.2. Království nebeské

Kniha *Království nebeské* byla napsána již za Vykopalova pobytu v Diano Marina – někdy v polovině či druhé polovině 60. let. Rukopis byl podepsán pseudonymem „Paolo Vico“. Podle Calzamiglii se tak Vykopal možná chtěl vyhnout případnému odmítnutí ze strany nakladatele, kvůli cizímu jménu.¹⁷⁶

Kniha měla krom obvyklého úvodu a epilogu šest kapitol: „*předběžný úvod*“ *Kafka a Kristus*, 1) *Kázání*, 2) *Rozhovor s Nikodémem*, 3) *Věčná součást Slova*, 4) *Podobenství o vražedných vinohradnících* a 5) *Podobenství o královské svatbě*.¹⁷⁷

Dílo je filosoficko-teologickou esejí, nepřiliš dlouhou, v něčem podobnou spisu *Všichni jsme heretici*, avšak mnohem hlubší – hlavním tématem je pak vztah mezi vědou a vírou. „*Autor hledá novou hermeneutiku čtení evangelií, kterou – při rozvažování nad kafkauskými lingvistickými kategoriemi – nachází v „jazykovém nadindividuálnu“ a v intuici strukturalistů. Upozorňuje na obtíže a možné výhrady k takovému přístupu a téměř je předchází.*“¹⁷⁸

V epilogu se Vykopal vrací ke všem tématům a hlavní otázkou mu je, zdali se Myslitel, jehož světem by mělo být myšlené, vyjevuje – mimo viditelné hmoty a **Písma** svatého – i jinak. Odpovědí mu je, že je zde jakýsi jazykový svět, který nazývá „království Kafkových nebes“, který jsme schopni vnímat díky receptivnímu mozku, a tento nás spojuje s Bohem.¹⁷⁹

2.5. Články pro Výhledy

Do *Výhledů* napsal v průběhu roku 1939 celkem čtyři články. Všechny jsou si tematicky blízké. Vysvětlují, jak chápat současnou hospodářskou krizi, a nastiňují, kudy

¹⁷³ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani. 2000/2001, s. 47-48. Překlad Kláry Loewensteinové.

¹⁷⁴ Významné italské nakladatelství založené roku 1903.

¹⁷⁵ CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani. 2000/2001, s. 48.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 49.

¹⁷⁷ Tamtéž. Překlad Kláry Loewensteinové.

¹⁷⁸ Tamtéž. Překlad Kláry Loewensteinové.

¹⁷⁹ Tamtéž.

by se měla společnost a jednotlivci ubírat na cestě k spravedlivějšímu řádu. Je zde i dobové zabarvení – obhajoba návrhu Mladé národní jednoty¹⁸⁰ či antisemitský výpad.¹⁸¹

2.5.1. Nezaměstnanost je problémem náboženským

„Hlavní důvod a kořen nezaměstnanosti tkví v nespravedlnosti boháčů, kteří nedbajíce sociálního účelu bohatství a jeho zatížení, zaměňují pojem svobody za mravní nevázanost.“¹⁸² Takto stručně dal by se Vykopalův příspěvek charakterizovat. Připomíná mravní obnovu, sociální zatížení majetku a za cíl má obecné dobro.

2.5.2. O jaký hospodářský řád usiluje Církev

Podle Vykopala tu církev není proto, aby nastolila nějaký hospodářský řád. Má svůj vlastní poslední cíl. Ovšem je tu jako pojistka, která, pokud by snad takový systém jednal proti přirozenému a božímu zákonu, má říci dost. Připouští moc totalitní i demokratickou, pokud tato má ukotvení v Boží vůli a zákoně. Církev podle něj tedy nebojuje proti nějakému hospodářskému řádu, ale proti jeho „zvrhlému duchu.“¹⁸³

Nejzajímavější je asi jeho důraz na mravní proměnu jednotlivce a společnosti prostřednictvím Ducha. „Nejlepším důkazem, že křesťanství nebylo revolucionářským hnutím, je pozoruhodný fakt, že ani prvotní Církev ani její vůdcové nečinili nejmenšího pokusu odstranit otroctví. To se dostavilo samo sebou po proniknutí světa opravdu křesťanským duchem.“¹⁸⁴

Spolu s duchovní obnovou bude nutné obnovit středověké stavy, aby se tak zabránilo třídnímu boji. Tyto musejí být dozorovány státem, ale musejí mít přirozenou svobodu a vlastní iniciativu. Tak si Vykopal představuje, že se hospodářství vymaní z kapitalismu.

2.4.3. Mravní hodnota práce

Se sv. Tomášem chápe Vykopal práci jako jakoukoliv lidskou činnost. Je podle něj důležité odmítnout antický koncept špatnosti práce či ideu, že práce je prokletím za prvotní hříchy. Naopak – lidé byli stvořeni k obrazu božímu a „*Tím obrazem není Bůh nečinný, nýbrž v největší míře činný.*“¹⁸⁵ Práci se tak podílíme na stvoření a

¹⁸⁰ Mladá národní jednota byla mládežnická organizace Strany národní jednoty. Strana národní jednoty byl vládnoucí strana za druhé republiky tíhnoucí ke krajní pravici.

¹⁸¹ „Vždyť papežové Lex XIII. a Pius XI. nepsali své encykliky snad jen pro židovské kapitalisty, ti by si z toho jen moc málo dělali (těm musí býti majetek mocí usměrněn, aby dosáhl svého přirozeného cíle)“, VYKOPAL, Adolf. *Nezaměstnanost je problémem náboženským*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 3, s. 148.

¹⁸² VYKOPAL, Adolf. *Nezaměstnanost je problémem náboženským*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 3, s. 146.

¹⁸³ VYKOPAL, Adolf. *O jaký hospodářský řád usiluje Církev*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 5, s. 280.

¹⁸⁴ VYKOPAL, Adolf. *O jaký hospodářský řád usiluje Církev*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 5, s. 279.

¹⁸⁵ VYKOPAL, Adolf. *Mravní hodnota práce*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 7, s. 405.

odstraňujeme klatbu prvotního hříchu. Hlavním naším cílem má být duchovní dokonalost a neměli bychom se příliš zaměřovat na práci fyzickou.

Budoucnost vidí Vykopal v systému, který bude počítat s lidskou duší a vrátí lidem radost z práce a dá jí smysl.

2.5.4. Pojem a rozdělení práce

Krátký článek, který působí spíše jako poznámky k rozsáhlejší stati. Stručně charakterizuje možné definice toho, co práce je, a jak ji dělit. Zajímavý je zvláště odstavec, kde se Vykopal explicitně vymezuje vůči nejruznějším systémům: „*Poněvadž účelem práce jest zaopatření člověka hmotnými statky, člověk nemůže býti nikdy otrokem práce. Proto bludné jsou systémy, v nichž člověk je podřízen práci, ať už je to liberalismus, kapitalismus, fysiokratismus a socialismus všech odstínů, které všechny více méně osobnost člověkovu popírají. Jsou čímsi nepřirozeným a násilným, jsou to spíše deliria než systémy.*“¹⁸⁶

2.6. Svědectví sv. Ignáce z Antiochie o Panně Marii (časopis Studie)

Článek vyšel v druhém čísle českého exilového katolického časopisu Studie roku 1958. Časopis vydávala Křesťanská akademie v Římě. Přispívali sem lidé jako Tomáš Špidlík, František Tomášek, Josef Zvěřina. Téma bylo pro Vykopala neobvyklé – předpoklady pro dogma o Nanebevzetí Panny Marie z roku 1950 u sv. Ignáce z Antiochie.¹⁸⁷

2.7. Evangelium Sv. Matouše z Bible svatováclavské

V roce 1939 připravil Vykopal spolu s Janem Dokulilem k vydání Evangelium Sv. Matouše z barokní Bible svatováclavské.¹⁸⁸ Kniha o 122 stranách vyšla v Pourově edici v Praze. Podle Josefa Bartoně lze toto vydání přičíst obnovenému zájmu o barokní Svatováclavskou bibli, který byl obzvláště živý ve 20.–30. letech 20. století.¹⁸⁹

¹⁸⁶ VYKOPAL, Adolf. *Pojem a rozdělení práce*. Výhledy. 1939, roč. 1, č. 9, s. 527.

¹⁸⁷ VYKOPAL, Adolf. *Svědectví sv. Ignáce z Antiochie o Panně Marii*. Studie. 1958, č. 2, s. 15–19.

¹⁸⁸ Text z Bible svatováclavské na několika místech nově upravili a poznámkami opatřili Jan Dokulil a Adolf Vykopal. Poznámka z tiráže knihy.

¹⁸⁹ BARTOŇ, Josef. Recenze Ondřej Koupil – Jiří M. Havlík (ed.). *Svatováclavská bible: nedělní a sváteční čtení*. Praha: Karolinum 2017, Acta Universitatis Carolinae Theologica, 2017, s. 212.

Závěr

V této práci jsem se pokusil představit u nás prakticky neznámou osobnost katolického kněze Adolfa Vykopala. Nadějný mladík z moravského katolického prostředí, který se rozhodl pro kněžskou dráhu není příběh nijak výjimečný. Ovšem Vykopalova intelektuální činnost, doba plná zkoušek, různá místa zahraničního pobytu a absence sekundární literatury z něj učinila postavu takřka záhadnou.

V prvních kapitolách se podařilo zmapovat jeho rodinné poměry, průměrné studijní výsledky na gymnáziu a pak vynikající akademické výsledky završené doktorskou promoci. Dále také prostředí prvních dvou farností, do kterých přišel vykonávat své duchovní povolání.

Navazují zprávy o jeho pobytech v Rakousku, Itálii a dalších zemích, také o jeho střetu s komunistickou mocí a dramatické okolnosti jeho útěku do zahraničí. Konec první kapitoly umožnil alespoň trochu poznat Vykopalovu osobnost.

Ve druhé části se nachází přehled jeho dostupného díla se zvláštním zřetelem ke knize *Přebytečný majetek*, která je Vykopalovou nejpřístupnější, nejvydávanější a troufám si říci i nejčtenější knihou. Chtěl jsem sledovat jeho úvahy a předložit je čtenáři bez dalšího komentáře. Nechat takto zaznít autorův hlas. A řekněme si otevřeně, že tento není bez kontroverze – na kritice Marxe a komunismu by se s Vykopalem mnoho lidí shodlo i dnes, ale volat po konci kapitalismu je v dnešní době pro většinu lidí přinejmenším směšné. Možná i nebezpečné, ale nejčastěji prostě ignorované. Přitom jeho výzvy k omezení honby za ziskem, zmenšení společenské nerovnosti, sociálnímu zatížení bohatství a mravní obnově by našly odezvu i dnes.

Práce byla definována tím, že bylo třeba začít doslova od nuly. Snažil jsem se proto psát jen to, co je prokazatelné, a doplnit příslušný zdroj. Takový způsob se může zdát strohý. Uvědomuji si však také nezastupitelné místo vzpomínek a paměti obecně, proto jsem práci doplnil vším, co se mi podařilo získat z této kategorie pramenů. Jistě to obraz Adolfa Vykopala polidštilo.

Hlavním cílem této práce byla snaha o získání co největšího možného počtu archivních pramenů, případně článků a svědectví o jeho životě, aby bylo možné začít rekonstruovat jeho životní příběh. To se z velké části podařilo.

Tato bakalářská práce je tak drobným příspěvkem k poznání dějin české katolické církve, především té za hranicemi republiky. Je zde také jasně vidět různorodost českého katolického exilu ve 20. století. Je mnohem bohatší a nezařaditelnější – i

v samotné Itálii – než jak si ho mnozí z nás představovali či představují. Ne každý český katolický kněz se družil s dalšími Čechy. Adolf Vykopal nebyl nespolečenský, jak tvrdil pisatel jeho nekrologu ve Vinculu. Naopak. Vždy dokázal zapadnout do prostředí, ve kterém se nacházel.

Vykopal asi dál zůstane nepříliš známou postavou, ale už je možné ho alespoň někam lépe zařadit. Nemyslím si také, že je výzkumná práce u konce. Pokud by měl v budoucnosti vzniknout Vykopalův životopis, vidím ještě další prostor k bádání. Předně by to bylo možné v případě zpřístupnění archivního materiálu Tolentinského semináře, popřípadě získání různých drobných dokumentů a vzpomínek roztroušených po farních úřadech a domácnostech Ligurie. Kardinální úkol je však pokus o proniknutí do tajemství jeho pobytu v Belgii a Lucembursku, o němž se mi nepodařilo zjistit téměř nic. Samostatným tématem k vědecké práci by pak mohlo být Vykopalovo dílo a myšlení s důrazem na komparaci s tehdejšími autory, případně jak se chápání ekonomicko-sociálních problémů v církevním diskursu proměnilo.

Jsem však přesvědčen, že taková práce by měla pevný základ v té mé.

Obrazová příloha

Adolf Vykopal v Belgii, 50. léta.

Seznam literatury

- BARTOŇ, Josef. Recenze: Ondřej Koupil – Jiří M. Havlík (ed.). *Svatováclavská bible: nedělní a sváteční čtení*. Praha: Karolinum 2017. Acta Universitatis Carolinae Theologica 2017, s. 212.
- CALZAMIGLIA, Luciano L. *Regno dei cieli*. Communitas Diani, 2000/2001.
- DOKULIL, Jan. *Verše z pozůstalosti*. Brno 1994.
- DOKULIL, Jan. *Loučení*. Brno 1995.
- Evangelium sv. Matouše z Bible svatováclavské*. Praha 1939.
- FANFANI, Amatore. *Catholicism, protestantism and capitalism*. London 1935.
- FILIP, Aleš a kol. *Kostel Neposkvrněného Početí Panny Marie na Křenové ulici v Brně*. Brno 2014.
- CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát – doba kněžských osobností*. In *Brněnská Diecéze 1777–2007: Historie a současnost*. Brno 2007.
- CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Brněnský alumnát: Výchova a vzdělávání duchovenstva v Brně v letech 1807-1950*. Brno 2007.
- CHAROUZ, Jindřich Zdeněk. *Pohledy do dějin brněnské diecéze*. Brno 2006.
- CHOLÍNSKÝ, Jan. *Sociální nauka katolické církve jako zbroj ve studené válce*. In ŽÁČEK, Pavel a kol. *Vyjádření úcty a vděčnosti*. Praha 2016.
- KOLOUCH, František. *Oběť případu Babice: Jan Bula (1920-1952)*. Kostelní Vydří 2016.
- MARROU, Henri. *Svatý Augustin. – Část druhá: Augustin a augustiniáni v českých zemích*. Řím 1979.
- MIKULKA, Jiří, MIKULKA, Jan. *Případ kelčského faráře*. Vyškov 2012.
- MUSURILLO, Herbert A., S.J. *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung, I: Von Orpheus zur Zinne des Tempels*. By Adolph Vykopal. Theological Studies 1954, č. 1, s. 120.
- Našinec* 1937, 11.červen, č. 132.
- PIUS XI. *Encyklika (Okružní list) Pia XI. o znovuvybudování společenského řádu v duchu evangelia (Quadragesimo anno expleto)*. Olomouc 1931.
- ROZEHNAL, Alois. *Hodnota a cena práce*. Teologické texty 1991, roč. 2, č. 1, s. 6-8.
- Seznam osob a řád veřejných přednášek na Cyrilo-Methodějské fakultě bohoslovecké v Olomouci ve studijním roce 1933-1934 a 1939-1940*. Olomouc 1933 a 1939.
- Skalička: Dějiny a současnost obce*. Skalička 2018.
- STEHLÍK, Michal. *Slavonické dvacáté století: 1900-1960*. Dačice 2009.
- ŠEBEK, Jaroslav. *Němečtí katolíci v brněnské diecézi v době před odsunem*. In *Brněnská Diecéze 1777-2007: historie a současnost*. Brno 2007.
- URBAN, Otto. *Kapitalismus a česká společnost: K otázkám formování české společnosti v 19. století*. Praha 2003.
- VINCULUM, podzim 1975.

- VESELÝ, P. Jiří M. OP. *Dr. Adolf Vykopal, Přebytečný majetek*. Výhledy 1939, roč. 1, č. 3, s. 189.
- VYKOPAL, Adolf. *Přebytečný majetek podle sv. Tomáše a encykliky Quadragesimo anno*. Brno 1938.
- VYKOPAL, Adolfo. *Interpretazione della dottrina Tomista sull'acquisto del superfluo*. Rivista internazionale di science sociali Milan, 1943, 197-211.
- VYKOPAL, Adolf. *La dottrina del superfluo in san Tommaso*. Brescia 2013.
- VYKOPAL, Adolf. *Hodnota a cena práce*. Praha 1947.
- VYKOPAL, Adolf. *Jesus Christus, Mittelpunkt der Weltanschauung*. Leuven 1952 a 1954.
- VYKOPAL, Adolf. *Svědectví sv. Ignáce z Antiochie o Panně Marii*. Studie 1958, č. 2, s. 15–19.
- VYKOPAL, Adolf. *Nezaměstnanost je problémem náboženským*. Výhledy 1939, roč. 1, č. 3, s. 146–150.
- VYKOPAL, Adolf. *O jaký hospodářský řád usiluje Církev*. Výhledy 1939, roč. 1, č. 5, s. 278–282.
- VYKOPAL, Adolf. *Mravní hodnota práce*. Výhledy 1939, roč. 1, č. 7, s. 403–406.
- VYKOPAL, Adolf. *Pojem a rozdělení práce*. Výhledy 1939, roč. 1, č. 9, s. 526–529.
- Výroční zpráva II. české státní reálky v Brně za školní rok 1937–1938*. Brno 1938.
- Zakladatelé a pokračovatelé: památník osobností obnovené univerzity*. Olomouc 1996.

Seznam pramenů

- Archiv bezpečnostních složek, fond KR/BN.
- Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupská konzistoř.
- Diecézní archiv Biskupství brněnského, fond Biskupský ordinariát.
- Literární archiv Památníku národního písemnictví, fond Jakub Deml.
- Státní okresní archiv Přerov, fond Gymnázium Hranice.
- Soukromý archiv Marcely Rýcové.
- Università Cattolica del Sacro Cuore, Archivio del Servizio didattico, Serie posizioni studenti, fasc. A. Vykopal, VERBALE DI ESAME DI LAUREA, N. 9180.
- Zemský archiv v Opavě, fond: Univerzita Palackého Olomouc.